

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 450, mesečna K 150; za Nemčijo celoletno K 2160; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

Posamezne številke po 6 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna pettistrica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 197. V Ljubljani, v sredo dne 31. januarja 1912. Leto II.

Razredna politika.

Nič ne smrdi nasprotnikom samostalnega delavskega gibanja tako kakor razkrivanje razrednih nasprotij v sedanju družbi. Svoje gasti-lišča imajo popolnoma prav, če se trudijo zakriti in zastreti ta nasprotja, da jih ne bi spoznali oni, ki največ trpe vsled njih. Delavstvo, ki ne vidi, da so na svetu različni razredi, da ima vsak razred svoje posebne interese, da tiče nujno v teh razlikah nasprotja, tako delavstvo je naj-manj sposobno, da bi spoznalo svoje prave in-terese. In tako delavsko neznanje je nasprotni-kom najbolj všeč. Ono ne more motiti kapitali-stičnih krogov, ono se preslepi s frazami, ki nima-jo nič opraviti z njegovimi glavnimi in pravi-mi interesi, ono je dostopno demagogiji, ono se da odvrti od edinega dela in boja, ki mu more koristiti in ga osvoboditi.

Tako kakor včas, ko se je delavstvo krat-komalo bagateliziralo, ko se o delavstvu in o njegovih potrebah sploh ni govorilo v politiki, ne gre danes več. Zakaj delavsko gibanje je vendar postalo premočno, da bi se preziralo. Delavstvo je dobilo v javnosti preveč vpliva, da bi se šlo kar preko njegovih glav.

Kdor hoče biti pravičen, mora priznati, da je to zasluga socialne demokracije. Dokler ni bilo nje kot čisto delavske stranke, se živ krst ni zmenil za potrebe in zahteve delavstva. Po-tem, ko je socialna demokracija zdravila de-lavstvo in ga naučila samostojno nastopiti, ne-moledovati, temveč zahtevati, ne klečeplaziti, temveč bojevati se, potem ko je delavstvo pod-zastavo socialne demokracije stopilo na plan, se je to pač izpremenilo.

Danes govore in pišejo vse meščanske stranke o delavstvu. Njih agitatorji se mešajo med delavce in jih hočejo organizirati, ta na »narodni«, oni na »verski« podlagi. Le na delav-ski podlagi ne. Od kod naenkrat ta ljubezen do delavstva, katere ni bilo prej nikdar?

Da ni bilo socialne demokracije, ne bi bilo danes nobenih narodnih in nobenih krščansko-socialnih »delavskih« organizacij, v parlamentih ne bi bilo nobenih socialnih zakonov in delav-stvu prijaznih govoranc, v občinskih svetih ne bi noben župan vpletal socialnih nalog v svoje programe. Vse, kar uganjajo meščanske stran-ke z delavskim vprašanjem, je hinavščina; edi-ni namen vsega delavskega prijateljstva je ta, da bi se delavstvo odvrnilo od socialne demo-kracije in priklenilo meščanskim strankam za štafazo.

Večje neumnosti pa ne more delavec stori-ti, kakor če se da zapeljati s tem farizejstvom. Vstopajoč v meščansko stranko zapuša svoj razred in slabi razredno politiko delavstva, pa gre pomagat svojim nasprotnikom.

Tudi politika meščanskih strank je razred-na — ne more biti drugačna. Delavec, ki se pri-druži meščanski stranki, ki glasuje za njene kandidate, kupuje njene časopise ali jo podpira na kakršen koli način, krepi razredno politiko svojih nasprotnikov na škodo svoje lastne. On škoduje svojemu razredu in sebi več kakor kapitalist; zakaj ta spada v svoj razred in na njegovo sodelovanje ni delavstvo nikdar misli-lo. Proletarec, ki se vdiinja nasprotnikom, pa od-teguje svojo moč svojemu lastnemu razredu in jo daje sovražniku na razpolago.

Delavec, ki dela kaj takega iz neznanja in nerazumevanja, je vreden pomilovanja. Do nje-ga moramo iskati pot, do njega moramo prodre-ti, da mu odpremo oči, da ga dovedemo do spo-znanja njegovega pravega položaja. Njega mo-ramo poučiti, da je član svojega posebnega raz-reda in da pluje v svojo lastno skledo, če oprav-lja lakajsko službo za svoje nasprotnike.

Delavec, ki hlapčuje meščanskim strankam vedoma, je zaničevanja vreden subjekt, nič bolj-ši od Judeža. Samo osebno koristolovstvo more razlagati tako ravnanje, koristolovec pa ne sme pričakovati nobenega spoštovanja. Če je sra-motno zatajiti svoj narod, je tudi sramotno za-tajiti svoj razred. Kdor ni z nami, je proti nam — ta pregovor je v delavskih bojih do pičice opravičen. In kdor je proti nam, mora biti pri-pravljen, da smo tudi mi proti njemu.

Začetek absolutizma.

Zagreb, 30. januarja.

Razpust hrvaškega sabora, ki se še ni se-šel in še ni bil odprt, da, ki še ni bil niti ves izvoljen, je absolutistično dejanje, za katero ni v zakonu nobene podlage. Ali ta akt ima biti začetek splošnega absolutističnega sistema, s katerim misli Slavko Cuvaj doseči popolno po-nižanje Hrvaške. Najočitnejše znamenje Cuvajevih absolutističnih namenov so konfiskacije, ki se vrše tako kakor v najhujših časih Khuen Hedervaryja. Odkar je Cuvaj ban, so skoraj vsak dan zaplenjeni socialistična »Slobodna Riječ«, potem »Pokret« in »Srbobran«, večino-ma tudi »Obzor« in včasih še nekateri drugi li-sti. Navada je že taka, da čakajo detektivi pred tiskarnami, in ko vidijo, da je ta ali oni list izšel, ga takoj konfiscirajo. Potem pa študi-raj pri državnem pravdniku po cele ure, za-kaj so konfiscirali, to se pravi, kako naj uteme-ljujejo konfiskacijo. To se vse godi kljub temu, da imamo zakon o svobodi tiska, po katerem sme državno pravdnikstvo le tedaj konfiscirati, če obenem toži odgovornega urednika zaradi istega prestopa ali hudodelstva, zaradi kate-rega je bil list zaplenjen. Obtožbe ni skoraj ni-kdar; če se pa državno pravdnikstvo že toliko oju-nači, da toži, tedaj ne pride do razprave, ker se državni pravdnik ne upa zagovarjati svojih konfiskacij pred poroto.

To opazujemo človeku je popolnoma jasno, da misli Cuvaj uvesti sistem bičanja s škorpionji. Njegov pandurski značaj je povsem primeren Khuenovemu eksponentu. Sedanjemu z ustavnimi oblikami za silo zakrinkanemu ab-solutizmu sledi lahko nezastr, očiten in popol-noma nesramen absolutizem.

»Pester Lloyd«, ki pozna Khuenove na-mene, že grozi v tem smislu, piše tako-le:

»Kraljevski reskript obsega sicer poziv na bana, da odredi vse, kar je treba, da se izvrše nove volitve, in iz tega je skoraj videti, da se ohranijo vsaj v smislu tega reskripta tudi za-bodoče ustavne oblike. Če bi bila ta predpo-stava resnična, bi se morale nove volitve raz-pisati in novi hrvaški sabor sklicati najpozneje do 27. aprila. Toda treba je še počakati, da se vidi, če se ta predpostavba res izpolni. Zeleti bi bilo v interesu Hrvaške in hrvaškega naroda da ostanejo vse ustavne garancije nedotak-njene. Ali to je odvisno od držanja hrvaških

strank... Žalostno je, da so se razmere tako razvile, da se mora že tretjič v dveh letih po-rabiti ultima ratio, razpust hrvaškega sabora. Mi bi onim hrvaškim političarjem, ki so sploh še pristopni razumu, položili na srce, da opuste svojo sedanjo taktiko. Zakaj mi mislimo, da, že zdaj lahko trdimo z vso pravico, da se v Zagrebu ne napravijo parlamentarne razmere, dokler se ne uredi razmerje z Ogrsko v svoji prvotni unionistični čistosti, ki se utemelji na pogodbi iz leta 1868. Upamo, da se posreči no-vemu banu, da to uredi. Vsako sredstvo je opravičeno, s katerim se more doseči ta na-men.«

Jezik Khuenovega organa je vsaj jase. Kar hočejo v Budimpešti, to se mora zgoditi na Hrvaškem, če ne zlepa, pa zgrda. Vsako sredstvo je dobro!... Zato je bilo treba Cuvaja. Ta pandur je res pripravljen porabiti vsa-ko sredstvo in potepati zadnje ostanke ustav-nosti, če mu odkaže njegov gospodar Khuen Hedervary. Če se pa blamira tudi z absoluti-zmom? Zakaj tudi za absolutizem ni dosti hlap-čevska pest, temveč je treba nekaj v glavi, če-sar lakaj Cuvaj nima.

Šolske družbe in drugo.

Piše dr. Josip Ferfolja.

(Dalje.)

Predvsem se ne more očitati Ciril-Meto-dovi družbi nikaka raznarodovalna politika. C. M. družba je samo v defenzivi, Lega v defen-zivi in ofenzivi. C. M. družba ustanavlja šole tam in takrat, kjer in ko so potrebne in za slo-vensko dečo; Lega ustanavlja svoje zavode večkrat le iz politično-strankarskih nagibov, in lovi drugonarodne duše. Ti dve razliki ste zame odločilni, čeprav nisem slep za druge po-misleke, ki jih imam oziroma moramo imeti tudi proti C. M. družbi.

Eden takih pomislekov je: C. M. družba je strankarsko - politična institucija liberalne stranke. Do gotove meje je to resnično. V Bo-hinjki Bistrici so bili pred leti klerikalci na glavni skupščini preglasovani od liberalcev. Le ti so prevzeli vodstvo družbe in tudi njeno — vzdrževanje, ker so se »užaljeni« klerikalci umaknili iz družbe in ustanovili samo zase svo-jo posebno družbo »Stražo«. Liberalci so tudi preje delovali v družbi, ko je bil v vodstvu klerikalni komando; ko je ta prešel na liberal-ce, so klerikalci odtegnili družbi svojo pomoč. Krivda je torej na strani klerikalcev. Tudi ta razlika je za nas socialiste važna.

Prejšnji teden smo čitali v naši »Zarji« ne-kaj uvodnih člankov, ki so se pečali s klerikal-nim strahovladom na Slovenskem in naglašali, da je za sedaj (tudi nas socialistov) najpomembnej-ša politična in kulturna naloga: pomesti s kle-rikalno strahovladom. Še le potem, da nam bo prosta pot za druge, vzvišene cilje.

Soglašam s temi članki, kakor sem mnenja, da je vsakogar napredek, če je prišla družba C. M. iz klerikalnih rok v liberalne. Vsakdo, kdor me pozna, mi bo priznal, da ne gojim čis-to nobenega navdušenja za liberalce, ali ven-dar vidim v liberalcih manjše zlo. Klerikalci so skorumpirali javno in politično življenje na Slo-venskem, na Kranjskem, Štajerskem in Koro-

škem popolnoma, na Goriškem in v Istriji pa deloma. Tudi vsak kulturni polet hočejo zasuz-niti, zato njih naporu dobiti vse šolstvo, javno in privatno ter učiteljstvo, popolnoma v svoje kremplje ter ovladati s svojim duhom vse kul-turne institucije.

Liberalna stranka izrablja C. M. družbo v svoje strankarske namene. To je res, toda tre-ba je tudi upoštevati, da tako izrabljanje ni nič specifično liberalnega; vsaka stranka izkori-šča svoje institucije v svoje namene. Saj se tudi mi tržaški socialisti postavljamo z našim »Ljud-skim odrom« in to po vsej pravici. Dvignili smo z njim kulturni nivo slovenskega delavca, vpe-ljali smo sistematično predavanja za delavstvo, o katerih se narodnjakom preje niti ni sanjalo. In po vsej pravici se tudi liberalci postavljajo z družbo C. M. Saj so srednji liberalni sloji tisti, ki jo podpirajo in vzdržujejo, ki se lahko bahajo tudi še s tem, da vzdržujejo šole za pretežno proletarske otroke. Name to dejstvo ne vzne-mirja prav nič. Jaz takemu liberalu. bahaštvu prav mirno povem v obraz tole: saj je čisto prav, če poleg kozlov, ki jih streljaš, napraviš tudi kaj pametnega in potrebnega.

In v kolikor izrabljajo liberalci C. M. dru-žbo proti nam socialistom, smo pa sami krivi, ker smo čisto po nepotrebnem družbi naspro-ti apatični, odnosno sovražni. Vsem takim liberal-nim puščicam proti nam zaradi C. M. družbe prav lahko skrhamo ost s tem, da lojalno izjavi-mo: mi pozdravljamo delovanje C. M. družbe, v kolikor zasleduje samo kulturne cilje in smo pripravljeni tudi po svojih močeh jo podpirati povsod tam, kjer nastopa samo iz čistih kultur-nih namenov in potreb. Podobno misel je pred nekaj leti izrazil nekdo drug med nami, a je na njo danes že temeljito pozabil. Toda o tem po-zneje.

Lahko imamo še druge pomisleke proti dru-žbi C. M., kakor to, da je preveč reakcionarna, lojalna in ne vem kaj še vse. Saj so tudi javne šole še prepojene s klerikalnim duhom, in pre-dno ga iztrebimo, mine nekaj desetletij. Vse take nedostatke pa lahko kritikiziramo in grajamo, a pri vsem tem še nimamo povoda, biti principi-jelno proti C. M. družbi, a še manj povoda imo-mo biti proti posameznim kulturnim sredstvom družbe, in končno prav nobenega povoda ni-mamo biti proti C. M. šolam v Trstu.

Sporna resolucija se je pečala izključno sa-mo s C. M. šolami v Trstu in sicer nalašč, ker smo bili uverjeni, da zamore biti v njih še naj-manj spora med nami. Tisto misel sedaj v de-bati razširjam pod svojo osebno odgovornost-jo dalje ter prosim vse tiste sodruge, ki se še oglašijo k besedi o tej stvari, da ločijo pri pole-miki resolucijo od mojih današnjih izjavanj.

(Dalje prihodnjic.)

Grof Khuen doma.

Budimpešta, 30. jan.

Včeraj se je grof Khuen Hedervary vrnil z Dunaja domov. Prišel je po terminologiji madjarskih nacionalcev s praznimi rokami; to se pravi — prinesel ni nobenih nacionalnih koncesij, ki so jih pričakovali njegovi mame-luki za vojsko. Pravijo, da so se na Dunaju na-veličali te politike s koncesijami, ker je to sla-ba kupčija. V sedanjem slučaju bi bila posebno Ta vila je bila sedaj prodana in na vinogradih, ki so bili pripadli Benedeti, je bil začel grof Prada še pred prošnjo za ločitev zidati popol-noma novo skupino malih razkošnih hišic. Prej se ni kardinalu za malo zdelo, da se je včasih na svojih izprehodih za trenutek odpočil pri San-tobonu, ki je upravljal staro kapelo. Santa Ma-ria dei Campi pred mestom. Duhovnik je sta-noval v napol razpadel zidovju poleg kapele sredi dražestnega obzidanega vrta, ki ga je sam obdelaval s strastjo pravega kmeta.

»Hotel sem, da bi Vaša eminenca kakor vsako leto pokusil moje smokve,« je dejal in postavil košaro na mizo. »Prve letošnje so in davi sem jih nabral za Vašo eminenco. Vaši eminenca so šle v tek, ko ste še blagovolili pri-hajati in jih trgati z drevesa. In Vaša eminenca je blagovolila reči, da nima nobeno drevo na svetu takih smokve.«

Kardinal se je moral smehljati. Zelo rad je jedel smokve in bilo je res: Santobonova smo-kva je bila glasovita po vsej deželi.

»Hvala, ljubi Abbé! Zapomniti si znate moje male slabosti... No, kaj morem storiti za Vas?«

Takoj se je zopet zresnil, zakaj med njim in vikarjem so bili stari prepri, različni nazori, ki so ga srčili. Santobono, ki je bil doma iz Ne-mija, povsem divjega kraja, in je potekal iz na-silne družine, katere najstarejši sin je bil umor-jen z nožem, se je od nekaj priznaval za ognje-vitega patriota. Pravilo so, da je malone z Ga-ribaldijem pograbil za orožje, in tisti dan, ko so prikorakali Italijani v Rim, so mu morali silo-ma zabraniti, da ni razobesil prapora italijan-ske enote na svoji strehi. V svojih strastnih sa-njah je videl Rim kot gospodarja sveta in pri-čakoval je uresničenje tisti dan, ko se objameta in združita papež in kralj. Kardinal ga je sma-tral za nevarnega revolucionarja, za duhovni-škega odpadnika, ki spravlja katoličanstvo v nevarnost.

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje.)

»In vendar,« se je končno drznil reči s ti-him glasom, »četudi ostane bistvo vere ne-izpremenljivo, se vendar izpreminjajo oblike... Od ure do ure se razvija vse, se izpreminja svet.«

»Ali prav to ni resnično!« je vzklilni kar-dinal. »Svet je nepremičen, večno nepremičen! Svet zmore, zabodi, se izgubi na najgrša pota in venomer ga je treba voditi nazaj na pravo pot — tako je. Ali se ne mora vrniti svet nazaj do izhoda, do prve nedolžnosti, da se izpolni Kristusove obljube? Ali ni konec časov določen za zmago slavni dan, ko bodo ljudje imeli vso resnico, ki jo prinaša evangelij?... Ne, ne! Resnica leži v preteklosti. Vedno se je treba držati preteklosti, če se noče človek strmogla-viti v pogin. Te lepe novosti, ta fata morgana čudovitega napredka je le rast večne pogube. Čemu iskati še več, čemu se izpostavljati več-ni nevarnosti zmote, ko je vendar resnica že osemnajststo let znana?... Resnica! Ona je v rimsko-katoliškem katoličanstvu, kakor ga je ustvarila dolga vrsta generacij. Kakšna bla-znost, če ga hočejo ljudje izpremeniti, ko je to-liko velikih duhov, toliko pobožnih duš napra-vilo iz njega najčudovitejšega vseh spomeni-kov, edino sredstvo reda na tem in izveličanja na drugem svetu!«

Pierre ni nič več ugovarjal. Srce se mu je krčilo, zakaj sedaj ni mogel več dvomiti, da ima pred sabo nespravljivega nasprotnika svojih najdražjih idej. Spoštljivo, a kakor od-revenel, se je poklonil: zakaj občutil je preko svojega obraza lahen dih, oddaljen veter, ki prinaša s sabo smrtni mraz grobov. Kardinal pa je vzravnal svojo visoko postavo in nada-ljeval s svojim trmastim glasom, iz katerega je ozvanjal ponosen pogum:

»In če je katoličanstvo zadeto na smrt, ka-kor trdijo sovražniki, tedaj mora pokonci umre-

ti, v svoji slavni popolnosti... Da me prav raz-umete, gospod Abbé! Nobenega popusta, no-bene koncesije, nobene strahopetnosti! Tako je, kakršno je in drugačno ne bi moglo biti. Božanska gotovost, brezpogojna resnica se ne da izpremeniti, in najmanjši kamenček, ki se izgubi iz poslopja, je le vzrok razpada... Ali ni to povsem jasno? Stare hiše, katerih se lo-tevamo s krampom, baje da bi jih popravili, se ne dajo več rešiti. Razpoke se množe. Če bi bilo res, da žuga Rimu razsulo, tedaj bi imelo vsako popraviljanje, vsako beljenje le ta učinek, da bi se pospešila katastrofa. Ali namesto ve-like, negibne smrti bi bila le še klavna ago-nija, konec strahopetneža, ki se brani in prosi milosti... Jaz čakam. Prepričan sem, da so to le strašne laži, da ni bilo katoličanstvo nikdar močnejše, da črpa svojo večnost iz edinega vira življenja. Ali tisti večer, ko se zruši nebo, bom stal tukaj, sredi teh starih, krščenih se zi-dov, pod tem starim stropom s tramovi, ki jih glodajo črvi, in pokonci stoječ v razvalinah storim konec, zadnjič moleči svojo »Vero«.

Govoril je boljbolj počasi, prevzel od po-nosne žalosti, pokazujoč z veliko krettnjo na staro, zapuščeno palačo, iz katere je življenje od dne do dne bolj ginilo. To je bila razlaga, zakaj so velike dvorane tako zanemarjene, za-kaj vise cunje svilnatih tapet z zidov, zakaj žo-moli kardinalski klobuk. In ta knez in kardinal, ta nepopustljivi katoličan, ki se umika v naraščajočo temo preteklosti in kljubuje s hrabrim vojaškim srcem neizogibnemu propadu starega sveta, je kazal brezupno in krasno veličino.

Pierre se je osupel hotel posloviti, ko so se odprla mala tapetna vrata. Bocanera se je nevoljen zgnal.

»Kaj je? Ali ne morem imeti trenutka miru?«

Ali Abbé Paparelli, debeli, tihi nosilec vlečke, je vendar vstopil, ne da bi se le količ-kaj vznemirjal. Prišel je bliže in je pošepetal kardinalu, ki se je ob njegovem pogledu neko-liko pomiril, nekaj v uho.

»Kakšen vikar?... Ah da, Santobono, vi-

kar iz Frascata. Že vem... Recite mu, da ga sedaj ne morem sprejeti.«

Paparelli je začel s svojim tenkim glasom vnovič šepetati. Kljub temu je slišal Pierre po-samezne besede: Nujna zadeva — vikar mora zopet odpotovati — povedati ima le par besed. In ne da bi čakal kardinalovega dovoljenja, je pri-peljal obiskovalca kakor njega zaščitnik v dvo-rano izza malih vrat, kjer ga je bil ostavil. Po-tem je zopet izginil, mirno kakor podložnik, ki se čuti kljub svojemu podrejenemu položaju vsega-mogočnega.

Pierre, na katerega so popolnoma pozabili, je uzrl neznanško visokega duhovnika. Bil je kakor obsekan s sekiro, kmečki sin, ki je bil še vedno v tesni dotiki z zemljo. Imel je velike noge, grčaste roke, kozav obraz usnjene barve, v katerem so svetile črne, zelo živahne oči. Za svojih petinštrideset let je bil še zelo krepak in je bil s svojo slabo ostrženo brado in v ta-fariju, ki je preobhlapno visel na njegovih vzbó-čenih kosteh, nekoliko podoben preoblečenemu razbojniku. Ali fizionomija je bila ponosna, nič nizkega ni bilo v njej. Nosil je malo košarico, ki je bila skrbno pokrita s smokvinim listjem.

Santobono je takoj pripognil koleno in po-ljubil prstan; ali spravlil je to hitro kakor eno-stavno, navadno uljudnost.

»Prosim Vašo prečastito eminenco za od-pušcanje, da sem bil vsiljiv,« je potem dejal s spoštljivo zaupnostjo nižjega ljudstva napram velikim. »Mnogo ljudi čaka, pa ne bi bil spre-jet, če ne bi bila prišla mojemu staremu tova-rišu Paparelliju misel, da mi odpre ta vrata. O, prositi imam Vašo eminenco za tako veliko uslugo... Ali predvsem naj mi Vaša eminenca dovoli, da Vam ponudim malo darilo.«

Bocanera je resno poslušal. V prejšnjih časih, ko je prebival poletja v Frascatiju, v kneževski vili, ki jo je tam imela obitelj, ga je prav dobro poznal. Vila je bila v šestnajstem stoletju predelana zgradba s prekrasnim parkom, s čigar glasovite terase se je gledalo na rimsko polje, neskončno in golo kakor morje.

slaba, zakaj če bi dunajski krogi tudi dovolili, da se madžarizira vsa vojska, vendar ne bi spravili s tem brambne reforme v ogrskem parlamentu niti za korak naprej. Z madžarskimi grbi in zastavami bi bila zadovoljna Khuenova mameluška večina; navdušile bi tudi Košutovce. Ali kaj pomaga vse to? Vprašati je treba, kdo je napoti brambni predlogi. Ne Tisza, ne Andrássy, ne Košut, temveč Justhova stranka in socialna demokracija.

V parlamentu nima socialna demokracija nobenega zastopnika. Kljub temu je njeno stališče važno. Zakaj Justhova stranka, ki vodi obstrukcijo v parlamentu, ima svojo zaslonbo v masah socialističnega delavstva. To ji daje moralno oporo in le vsled nje je mogla tako dolgo vztrajati v obstrukciji.

Justhova stranka pa ne zahteva nobenih nacionalnih koncesij za brambno reformo, ampak njena zahteva se imenuje splošna in enaka volilna pravica.

Zakaj ne izpolni grof Khuen Hedervary te zahteve, ki bi mu nedvomno prinesla to, kar želi? Opozicija Justhove stranke proti brambni reformi ni načelnega značaja. Justhova stranka ni protimilitaristična kakor socialna demokracija. Če se predloži volilna reforma, je torej pot do brambne reforme odprta. Ko je Khuen prevzel vladno na Ogrskem, je mnogo govoril v volilni pravici. Kako da ne izpolni svoje obljube, s katero bi lahko kupil, kar zahtevajo od njega dunajski gospodari?

Pred kratkim je finančni minister Lukač pravil, da je treba zbrati mnogo statističnih podatkov, zakaj je treba mnogo časa in mnogo denarja; kadar bo to delo opravljeno, se pa predloži volilna reforma. In minister je še dodal, da se to zgodi »morda« šele letos. Izven Ogrske bodo ljudje težko razumeli, čemu je treba toliko statističnih priprav. V Avstriji je baron Gautsch koncem novembra 1905 napovedal, da predloži volilno reformo in meseca februarja 1906 se je to že zgodilo. Ali na Ogrskem je stvar drugačna. Statističnih podatkov je treba, da se z volilno reformo pravica in enakost kolikor mogoče oslepri.

Če bi se na Ogrskem vpeljala čista splošna in enaka volilna pravica, bi ostala v državnem zboru povsem majhna madžarska večina. Ker pa bi prišlo tudi čedno število socialistov v državni zbor, bi bila vsaka šovinist, politika onemogočena. Med nemadžarskimi poslanci je danes pač mnogo hudih reakcionarjev. Ali tudi to bi se izpremenilo pri splošni volilni pravici. Iz vsega sledi, da bi prišla v zbornico precej demokracična večina. Sedanja oligarhija bi bila neizprosno pokopana.

Strah pred to neizogibno izpremembo je glavni vzrok, da se zadržuje in zavlači volilna reforma, o kateri tudi Khuen ve, da se ne da več preprečiti, ker je to že prava ljudska zahteva. Predložiti jo bo treba na vsak način, ali zdaj gre za to, da se načrt kolikor mogoče popači na škodo nemadžarskih narodnosti in delavstva. Za to je treba statističnih podatkov. Statistika za nepošteno namene.

Khuen se je včeraj vrnil in njegova stranka mu je priredila hrupen sprejem. Zvečer so imeli banket, na katerem je bil grof Tisza glavni govornik. Njegova retorika bi bila brez pomena, če se ne bi bil dotaknil tudi volilne reforme. Dejal je, da je dolžnost njegove stranke, da napravi demokracično volilno reformo. Kadar govori Tisza o demokracizmu, je ravno tako kakor da bi volkovi tulili. V vladni stranki je dosti nazadnjakov, ali nobeden nitakzkrknjen sovraženik enake volilne pravice kakor Stefan Tisza, ki je z največjo strastjo agitiral proti njej celo takrat, ko je bila ta agitacija za Khuenovo vladno skrajno nevarna. Če že demokracizmu namenu grofa Tisze ni nič verjeti, je pa njegova dobra volja še bolj sumljiva, ker je naglašal, da je za volilno reformo treba počakati na mirnejše čase. Statistika — mirnejši časi — jutri pride zopet nov zgovor.

Grof Khuen se je zahvaljeval za Tiszov pozdrav, meritoričnega pa ni povedal nič. Razprava o brambni reformi se je odgodila do prihod-

nega tedna. Khuen torej še nekaj čaka. Pokazalo se bo pač kmalu, kaj. Ali da je kriza neizogibna, o tem ni nobenega dvoma.

NOVICE.

* **Narodnost avstrijskega prestolonaslednika.** Iz rodovnika nadvojvode Franca Ferdinanda d' Este, ki ga je prav temeljito obdelal zgodovinar Oton Forst, posnemamo, da je bilo od 112 v rodovniku navedenih rodbin 71 t. j. 63% nemške, 20 poljske, 8 francoske, 7 italijanske, po ena švedske, rumunske, ruske, škotske, madžarske krvi. Po krvi je torej prestolonaslednik dve tretjini Nemca. Omeniti je, da so v rodovniku zastopane vse dinastije nemških držav, na prvem mestu rodbina Wittelsbachovcev z 52 osebami in 204 številkami. Ker se je vstnemu raziskovalcu posrečilo dognati vse prade cesarjevega naslednika do števila 1024 (2 roditelja, 4 deda, 8 pradedov itd.), je ugotovljeno, da je od 112 rodovin nič manj kot 57, dobrih 50% rodbin, ki niso pripadale visokemu plemstvu. Tem je treba prišteti Medicejce, katerih predniki so bili apotekarji, kar je razvidno iz pilul v njih rodbinskem grbu, dalje vse poljske in mnogo nemških rodovin, ki so bile meščanskega izvora.

* **Konservativno nasilstvo pri nemških državnozbornih volitvah.** Uganjali so dejanska nasilstva, zlorabljal so uradno oblast njih volilne blaginje so deževalo zlata — a vse jim ni nič pomagalo, ošabno, reakcionarno junckerstvo je doživelo poraz, kakor so ji ga prisojali le veliki optimisti. Zlasti so se trudili konservativci v potsdamskem volilnem okraju, da bi pripomogli svojemu kandidatu do zmage nasproti sodrugu Liebknechtu. Potsdam je druga rezidenca nemških cesarjev, zategadelj se je reakcija še posebno pehnala, da obvaruje ta okraj nezasišnosti, da bi jo zastopal socialni demokrat. Kaj so vse uganjali protestantovski klerikalci, nam priča naslednja dogodbinca iz vasi Gadova tega okraja. Naši sodrugi so bili že pri glavni volitvi izvedeli, da je iz samih čistokrvnih reakcionarjev sestavljena volilna komisija zaznamovala volilce s številkami po tistem redu na volilni listini, kakor so glasovali. Ko so metali kuverte v posodo, so gledali pozorno na to, da so padale druga vrh druge. Ko je bila volitev končana, so jih previdno dvignili drugo za drugo in potemtakem natančno vedeli, kako je kdo volil. Socialnodemokracični volilni odbor je takoj protestiral na pristojnem mestu in volilni komisar je tudi poslal brzojav komisiji, naj preneha uganjati take očitne protipostavnosti. Kljub temu so junckerji tudi pri ožjih volitvah 25. t. m. zopet uganjali ta nezasišani volilni škandal. Ko so bile volitve končane, je skušal predsednik volilne komisije, konservativni poštenjakovič Wolter s pomočjo števil, ki so bile označene na kuvertah, dognati, kako je kdo volil. Tedaj pa je planil socialnodemokracični volilec k žari in jo hotel prevrniti, da bi se glasovnice premešale. Pri tem je prevrnil svetilko in nastal je splošen hrup. Sleparski predsednik je udaril s pestjo ob mizo, in kričnil orožnikom: »Potegnite sablje in udarite!« In orožnik je res mahal po ludeh. Nekega socialnodemokracičnega volilca je ranil na hrbtu in glavi, da se je zgrudil s krvjo oblit. Ali kljub vsemu nasilstvu so reakcionarji sijajno pogoreli in sodrug Liebknecht je bil izvoljen v okraju cesarske prestolice s 4000 glasovi večine. — Dokaz, kako ogromne svote so izdali reakcionarji za volitev, je izvolitev njih voditelja Heydebranda. Iz zanesljivega vira namreč poročajo, da je veljala konservativno stranko Heydebrandova zmaga nič manj kakor 150.000 mark. Naši sodrugi pa so izvajali volilno bitko, ki jim je prinesla tako veličastno zmago, samo z orožjem tiste agitacije, ki je temeljila na podlagi idej revolucionarne socialne demokracije.

* **Blagoslov današnjega družabnega reda.** »Mülheimer Ztg.« je imela med svojimi inserati naslednjo anonco: »Kateri usmiljeni ljudje bi oddajali ubožnejšim rodbinam kuhinjske ostanke, kruh itd.? Prišli bi lahko sami ponje. Pisemne ponudbe pod J. 485 na upravništvo«. — Krasen, božanski družabni red, kjer se zdi sa-

mo posebi umevno, da iščejo ljudje vsakdanje hrane v kuhinjskih ostančkih!

* **Velika sleparstva italijanskih armadnih založnikov.** Ni res, da roparski pohod Italije v Tripolitano ne prinaša dobička in koristi, prav mastno se okoriščaj s tem ropom — kapitalisti in špekulanti. Jasno dokazujejo to trditve velika sleparstva v Neaplju, ki smo bili o njih že na kratko poročali. V Neaplju so imeli namreč založniki armade nalogo, da preskrbe tripolitan. armado z živili. Pri tem pa so ti »boljši« ljudje uganili sleparstva, ki so veljale državo lepe stotisočake. Preden so namreč peljali za Tripolitano namenjeno goved na tehtnico, so ji dali jesti suhega sena in soli, da je bila žival zelo žejna in popila veliko množino vode. Tako so sleparski špekulanti povečali težo živali za par kilogramov in imeli pri vsaki glavi okoli 15 kron dobička. Dobri patriotje so s tem oslepili italijansko državo za približno 300.000 K. Nadalje so uganjali jako premetena sleparstva s povračanjem carine na blago, ki so jim vrgla okoli milijon kron v nenasične bisage. In vendar so ti sleparji iz tistih krogov, ki hočejo »ohraniti« državo in domovino, ki nimajo nikakih prevratnih namenov kakor rdeči socialisti, ki hočejo strmoglaviti današnji »sveti« družabni red. O Italija, zagrsi si obraz in razplakaj se nad nezvestoto svojih »stebrov«! Proti kapitalističnim sleparjem so uvedli kazensko preiskavo.

* **Občutljivi nacionalisti.** Znano je, kako so izganjali Italijani razne poročevalce iz Tripolitane, ali pa jim onemogočili resnično poročanje, ako so hoteli javljati resnične dogodke z bojišča, ne pa samo hvaliti vsega, kar store Italijani. Zato pa so tem bolj stregli korespondentom, ki so poročali kakor je bilo pogodi Italijanov. Med temi ljubljenci je bil tudi francoski poročevalec Carrere, ki so ga Italijani na njegovem povratku z bojišča sprejemali z velikim entuziazmom. Pa tudi Carrere je spuščal takrat navdušene slavošpeve na čast italijanskemu narodu. Od zadnjega francosko-italijanskega spora zaradi ustavljanja francoskih ladij pa je Carrerejevo navdušenje mahoma ugasnilo. Carrere bi imel predavati prihodnji terek v Benetkah o svojih dogodljajih na bojišču. Predavanje je bilo že napovedano in vse vstopnice razprodane. Zdal pa je obvestil Carrere svojega prireditelja, da se ne vjema z dostojanstvom njegove francoske narodnosti, če bi govoril pred italijanskim občinstvom. Čudovite cvetke poganja šovinistična prismojenost!

* **Angleški katoličan o socialistih.** Glavno glasilo nemških klerikalcev »Germania« priobčuje pisanje angleškega katolika Weeksa, ki ga je pisal župniku Detzlu v Lammersbergu: »Socializem pri nas ni tako na slabem glasu. Velik del obredne duhovščine v angleški cerkvi, tisti, ki se sami imenujejo za katoličane — so izrečni socialisti in pristaži njh nauk. Pravijo, da pomenja socializem nesebičnost in da je torej načeloma krščanski pojav. Kapitalizem pa je nauk sebičnosti in izključno lastne koristi, nauk egoizma in torej v temelju protikrščanski. Mnenja so, da uganja cerkev jako usodno zmoto, ker se zoperstavlja socializmu; nasprotno, delati bi morala na strani socializma in ga preosnovati v versko gibanje. Birminghamski in turški škof sta socialisti in sta celo pisala ter priobčila socialistične spise.« Sicer se naše mnenje o socializmu v marsičem razlikuje od tega mnenja, toda priznavati moramo, da je to mnenje vsaj prosto demagogičskih fraz, kakor jih navadno uganja katoliški klerikalizem.

* **Alkohol ga je umoril.** V Wengu na Zgoranjem Avstrijskem je stavil kmet Ferdinand Frauscher s hlapcem Salligerjem, da spi je v eri uri tri litre žganja. Ali že po drugem litru se je zgrudil Frauscher nezavesten in umrl čez par hipov. Žganje je pil tudi hlapec, ki so ga prenesli v bolnico težko bolnega. Frauscher je bil poročen in oče osmerih otrok.

* **Nezgode na sankališčih.** Na sankališču v Rochwitzu na Saškem je zagnalo 28. t. m. sanko s petimi osebami s tira. 24letni slušatelj na draždanski tehnik je obležal mrtev, neka dama se je smrtnonevarno poškodovala. Vsega vkup so javljali včeraj s Saškega 20 nezgod na sankališčih. V Tharandu so zavozile sani preko

varnostnega okopa v skupino gledalcev in dve osebi težko poškodovale.

* **Nepatriotičen policaj.** V Desavi je častital stražnik socialnodem. poslancu Wolfgangu Heinju na izvolitvi. Ta čestitka pa je zbudila med patrioti veliko pohujšanje. Da se rešijo »revolucionarnega« policaja, ga je magistrat mahoma odpustil iz službe.

* **Besen bik.** V Parizu je ušel gonjaču bik in zdivjal po ulicah. Zoperstavil se mu je stražnik, a bik ga je nabodel in je umrl čez par minut. Besna žival je divjala dalje in težko ranila vo-jaka. Lova za bikom so se udeležili tudi avtomobili. Slednjič so pobesnelega bika ustrelili.

* **Lakota po zlatu.** Iz Winnepega so poročali, da so prišli v Kanadi severno od Monitobasesa na sled bogatim zlatim poljem. Kljub ledenemu mrazu je odšlo iz St. Laurenta 2000 zlatokopov proti zlatemu polju. Ekspedicija je bila odšla že pred štirimi tedni, zdaj pa so našli pri Lilibayu 25 mož zmrzjenih.

* **Operativno ozdravljenje slepote.** Iz Pariza prihaja poročilo o srečnem uspehu nenavadne očesne operacije. Poročilo zbujajo mnogo upanja, da bo v prihodnje morda možno v marsikaterih slučajih potom operacije ozdraviti slepoto. Pogumna operacija, o kateri je profesor Dastre natančno poročal v francoski akademiji znanosti, je delo znanega pariškega specialista za očesne bolezni dr. Magitota. Temeljna misel te operacije se giblje popolnoma v tihih moderne kirurgije. Preje so si namreč prizadevali zdraviti s tem, da so odstranili neozdravljiv organ ali njega del, najmodernejša kirurgija pa skuša pomagati na ta način, da nadomesti bolne dele z zdravimi. In zdaj se je posrečilo francoskemu zdravniku, da je na podlagi tega načela vrnil popolnoma oslepelemu pacientu vsaj deloma luč njegovim očem. Doslej je sicer izvršil samo eno tako operacijo, ali kar se je posrečilo enkrat, se lahko ponovi. Dalj časa se je pečal dr. Magitot s poskusi, da bi ozdravil slepoto operativnim putem. V večina slučajih je vzrok slepote roženica, ki je izgubila prozornost. Francoski zdravnik je torej poskusil, da bi prenesel dele zdrave roženice živali na oslepele človeške oči; ali vsi poskusi so se izjalovili. Pred sedmimi meseci je učenjak prvič poskusil, da porabi pri teh poskusih košček zdrave človeške roženice. Šlo je za mladega petnajstletnega bolnika, ki si je z apnom tako opekel oči, da je oslepel. O tem slučaju smo bili že na kratko poročali. Neprozorna plast je ogrinjala lečo in zapirala pot vsem svetlobnim vtiskom. Dr. Magitot je vrezal v to nerabno roženico štirioglasto okence in postavil vanj košček zdrave roženice; to roženico je bil odrezal drugemu nesrečnemu pacientu, ki mu je vzela neozdravljiva slepota luč oči, ne da bi bila pokvarila roženico. Temu pacientu so bili morali vzeti roženico iz oči že zategadelj, ker mu je povzročila neznošne bolečine. In tako se je godilo, da je ista operacija olajšala enemu bolniku bolečine, drugemu pa je pripomogla vsaj deloma zopet do očesne luči. O tem doslej še nikdar ne poskušanem prenosu roženice je poročal profesor Dastre v akademiji naslednje podrobnosti: »Staniče se je zrastle tekom osmih dni. Čez nekaj tednov smo odvzeli obvezo in mladi mož je videl dovolj, da se je lahko kretal brez pomoči. To stanje se je ohranilo zdaj že sedem mesecev, pokvarjeno oko je dobilo desetino svojega vida nazaj, kar zadostuje, da se pacient lahko svobodno kreta.« Prozorna očesna roženica je jako občutljiva. Kmalu po smrti izgubi svojo prozornost. Toda pod gotovimi okoliščinami in vplivanjem določene toplote se je znanstvenikom posrečilo, da so ohranili roženico za več dni v zdravem stanju. Morda smemo upati, da razvoj znanosti v kratkem omogoči ozdravljenje očesne slepote v večji ali manjši meri in da bo možno vrniti ubogim slepecem vsaj v nekaterih slučajih del njih vida.

Pošljite naročnino, če je še niste!

ETBIN KRISTAN:

Kdo je blazen?

Šala v enem dejanju.

Osebe:

Peter Mravec, vpokojen pomorski kapitan.
Eva, njegova žena.
Milka, njuna hči,
Dr. Ivan Bohor, zdravnik.
Vladimir Ravnik, kemičar.
Anica, hišina.
Neznaneec.
Strežaji.

V stanovanju pri Mravčevih. Salon z malomeščansko opravo. Na levi zadaj vrata v pred-sobje, kuhinjo in na vrt; na desni v drugo sobo. V ozadiju dvojne okna na vrt. Sredi salona miza z naslonjači. Nad mizo visi svetilka. Zadalj v vsakem kotu po en naslonjač. Desno omara s predali; na njej ura, fotografije in razne drobnarije. Na stenah nekoliko pomorskih slik.

Peter (sedi v naslonjaču in čita časopis). Eva (pospravlja po sobi).

Peter: Tristo vragov!

Eva: (ustrasena): Oh! — Že zopet kolneš.

Peter: Nič ne kolnem. Kaj je to tudi že kletev?

Eva: Kaj se je pa zgodilo, da me tako ustrašiš?

Peter: Hahaha! Vsakega vetrička se ustrašiš! Ne bodi vendar tako nervozna. Kam pa pridemo?

Eva: Ne reci, da sem nervozna. Čisto normalna sem. Ali ti imaš navado, da bi spravil človeka ob pamet.

Peter: Lepo, lepo! Trideset let sva skupaj, na moje stare dni mi pa očitaš moje navade. Hvala, hvala...

Eva: Ej, nehaj, nehaj! Ne bodiva otroka s sivimi lasmi. — Pa mi rajši povej, kaj te je ta-

ko pograbilo, da si hotel poklicati kar tristo hudičev —

Peter: Vragov, prosim.

Eva: To je vseeno.

Peter: Ni vseeno.

Eva: Eh, vseeno je.

Peter: Pa ni vseeno. Jaz sem Peter, in nisem Pavel. Vrag je vrag, in ni hudič.

Eva: Naj bo satan ali lucifer, meni je vseeno. Pusti sploh vruga, pa že povej, kaj se je zgodilo.

Peter: Aha! Povej, povej! Ženska rado-vednost — kakor v paradižu.

Eva: Nikar se ne izgovarjaj na mojo rado-vednost. Saj sam komaj čakaš, da poveš, kar veš.

Peter: To je izmišljeno. Prav nič ne čakaš. Če nočem, pa ne povem ničesar. To je čisto moja reč.

Eva: Tvoja reč, kajpada. Saj te ne prosim. Kaj mi je mar, kaj si čital v svojem neumnem listu. Saj lahko sama čitam, ako hočem.

Peter: Neumen? Neumen? Jaz ne čitam neumnih reči, da veš. Neumno je le, da tako govoriš. In neumno je končno, kar se godi po svetu. Da. To je neumno, da ni nikoder reda, da je vse navzkriž, vse narobe, vse drugače, kakor v mojih dneh.

Eva: Moj ljubi Peter, včasih je pa vendar prismojeno, kar govoriš. Kakor da te ni več na svetu! Ali niso sedanji dnevi tudi še moji in tvoji?

Peter: Ne, niso — in ne maram zanje! Moje dni je bil red na svetu. Bile so stare šege. Mladina je spoštovala starino, vsaka stvar je bila na svojem mestu, vse je bilo prav. Sedaj pa —

Eva: — no, sedaj pa Milki ne ugaja plešasti Martin. Tako je bilo tudi prej, da mlado dekle ni maralo za možko podrtijo.

Peter: Eva! Takih besed ne trpim. Ti si moja žena, Martin je pa moj prijatelj. In če

je meni všeč za prijatelja, mora biti Milki tudi všeč za moža.

Eva: To je pa velika razlika. Peter! Peter! Pomisli pač, kaj bi bil ti dejal, ako bi bili zahtevali od tebe, ko ti je bilo dvajset let, da vzemi petdesetletno babnico za ženo!

Peter: Martin ni babnica.

Eva: Ali nad petdeset let ima na grbi.

Peter: To mu nič ne škoduje.

Eva: Pa bi škodovalo Milki.

Peter: To so najlepša možka leta.

Eva: Morda zanj, ne pa za dekle.

Peter: Skratka: Jaz sem oče in v moji hiši obvelja stara šega. Kadar bo Milka starejša od mene, naj mi pa ona ukazuje.

Eva: Saj ti otrok nič ne ukazuje. Pridi vendar k pameti, pa ne uganjaj burk. Končno, Milka je tudi moja in ne le tvoja. In če je tvoj namen, da trpinčiš dete, je moja naloga, da preprečim to.

Peter: Aha! Potuho ji hočeš dajati. Njeno neposlušnost hočeš podpirati. Je že prav, da vsaj priznavaš.

Eva: Kaj priznavam? Moj ljubi Peter, dekletova sreča je več vredna od tvojih muh. In če si ti pozabil, kako je bilo, ko si bil mlad, ni izpuhtel moj spomin.

Peter: Sit sem, slišiš? Sit sem, kakor da bi bil že kosil in večerjal. Na vrt grem, krmit ribice. Te vsaj molče. (Odide.)

Eva: Saj je res najbolje. Zrak te ohladi in ozdravi. (Pospravlja.)

Milka (vstopi z desne): Mama, kaj pa ima tata zopet?

Eva: O, nič, nič. Ne vem kaj je čital, pa se je razjezil, da nisem razumela ničesar.

Milka: Kaj je mogel čitati takega?

Eva: Kaj jaz vem. Tam leži časopis. Poglej, če hočeš; morda najdeš, kaj je bilo.

Milka (vzame časopis in prebira naslove): Promocija... Koncert »Škrjančka«... Panorama... Državni zbor... Iz občinskega sve-

ta ... Pobegnili iz blaznice...

Eva: Kdo je pobegnil?

Milka: Ne vem.

Eva: Pa čitaj.

Milka (čita): »Pred osmimi dnevi je pobegnili iz deželne blaznice dobrodušen bolnik, ki pa ne stori nikomur nič žalega; mora pa biti pod varstvom, ker je tako razmišljen in nepazljiv, da bi ga prav lahko zadela nesreča. Čudno je, da ga doslej še niso mogli prijeti, ve se namreč, da se je pokazal izdaja bega že na raznih krajih. Rad zahaja v tuje hiše in se vede, kakor bi imel tam raznovrstne opravke. Često smatra zdrave ljudi za blazne. Nesrečnež je srednje rasti, ima temne lase in brke, pa modre oči. Kdor bi ga videl, naj obvesti najbližjo rešilno postajo.«

Eva: Jaz že ne bi obvestila nikogar. Re-vež! Seveda se mu zdi lepše pod jasnim soln-cem, nego v blaznici.

Milka: Ali mama, če je zaradi njegove varnosti!

Eva: Seveda, seveda. Pa — kaj mi je to mar? Jaz ga itak ne bi poznala.

Milka: Mama.

Eva: Kaj pa je, Milka?

Milka: Tata je zelo slabe volje. Kajne?

Eva: Bil je, bil. Pa se že razvedri pri ribah.

Milka: Ali vendar se bojim —

Eva: Česa?

Milka: Kaj ne slutiš?

Eva: Slutim naj? Veš, Milka, jaz sploh ne verujem v slutnje.

Milka: Vladimir mora jutri ali pojutrišnjem odpotovati.

Eva: Tako?

Milka: Saj veš, da pride za krčmarja v novo tovarno na Lipovniku.

(Dalje prih.)

Ožja volitev v obrtno sodišče ljubljansko

bo v nedeljo dne 4. februarja v skupinah za veliko in za malo obrt. Delavci, delavke! V našem interesu je, da pri ožjih volitvah zmagamo. Pripravimo se! Vsakršna pojasnila glede ožjih volitev se dobivajo vsak dan v tajni štu delavske zveze v Ljubljani v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadst., do 7. zvečer.

Glasujte torej in agitirajte, da zmagajo pri ožji volitvi naslednji kandidati Delavske zveze, in sicer:

- Prisedniki za malo obrt:**
(Sive glasovnice.)
1. Mihal Franc, stolar, Ljubljana.
2. Skubic Miha, zidar, Zg. Hrušica,
3. Gašper Pibrovč, ključavničar v kemični tovarni.
4. Rožanec Mihael, tiskar, Ljubljana,
5. Hrovat Ivan, kamnosek, Ljubljana;

- namestniki za malo obrt:**
1. Sajovic Valentin, krojač, Ljubljana
2. Rok Pogačnik, mizar, Ljubljana,
3. Peterlin Ivan, krojač, Ljubljana;

- vzklc za malo obrt:**
1. Peterlin Valentin, mizar, Spodnja Šiška.

- Prisedniki za veliko obrt:**
(Bele glasovnice.)
1. Pleško Josip, livar, Ljubljana,
2. Planinc Oton, tiskar, Ljubljana,
3. Fekonja Franc, zidar Novavas,
4. Kastelic Ivan, kurjač, Kolinska tovarna;

- namestniki za veliko obrt:**
1. Golar Jakob, mizar Ljubljana.
2. Lotrič Valentin, strojnik, Ljubljana;
- vzklc za veliko obrt:**
1. Ivan Mlinar, tiskar, Ljubljana.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Dr. Šusteršič in deželni uradi:** Iz krogov deželnega uradništva smo dobili informacijo, da dvakratna frekvenca ni nikak novum, ki bi ga bila upeljala šele dr. Šusteršič in ravatelj Zamida, ampak, da so bile uradne ure tudi prej že razdeljene na dopoldanske in popoldanske vselej in vedno, keder in dokler popoldanske se ne bodo razdelile na dopoldanske in popoldanske. Tudi ni je trajalo zasedanje deželnega zbora. Tudi ni je bilo uradne ure od 8.—12. in od 2.—6., ampak od 8.—1. in od 4.—6. — S tem lojalno popravljamo svojo včerajšnjo tozadajno notico, ker ne maramo nikomur delati krivice pa tudi ne nikomur škodovati.

— **Pripomnje k ožjim volitvam v obrtno sodišče ljubljansko.** Pri ožjih volitvah volijo samo tisti volilci, ki so volili tudi pri prvi volitvi. Izkaznice shranite, kdor je izkaznico izgubil, naj si jo preskrbi zopet pri magistratu (izkazati se mora s kakim dokumentom). Glasovnice se bodo dobivale, kdor bi jih ne imel, pri tajništvu delavskih društev v Selenburgovi ulici št. 6, II., vsak dan do 7. ure zvečer; tam se dobe tudi vsa pojasnila. V petek dopoldne (na svečnico) bo tudi sestanek zaupnikov v društvenih prostorih. — Ožja volitev bo najbrže v nedeljo dne 4. februarja ob enakem času in v istih prostorih kakor prvič.

— **Sestanek ljubljanskih in okoliških zaupnikov** bo na svečnico ob 9. dopoldne v društvenih prostorih.

— **Plesno veselico** prirede železničarji južne železnice v soboto 3. februarja v gostilniških prostorih g. Poljšaka, na Martinovi cesti 32. Spored: Šaljiva pošta, koriandoli, godba na lok. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 50 vin.

— **Plesni venček v Sp. Šiški.** Splošno strokovno in pravovarstveno društvo železničarjev priredi v četrtek 1. februarja zvečer v vseh gostilniških prostorih g. Reberšaka (pri Anžoku) plesni venček. Poleg plesa je na bogatem sporedu tudi šaljiva pošta, koriandoli itd. Vstopnina znaša za osebo 30 vinarjev za osebo. Ker je čisti dobiček namenjen tiskovnemu skladu »Zarje«, se preplačila hvaležno sprejemajo in je želeto, da se sodrugi te priredbe udeležijo v kar največjem številu.

— **Elektrokinematograf „Ideal“.** Danes in jutri samo se predstavlja krasna tragedija »Življensko veselje« za znamenito pariško plesalko in krasotico Polaire. V petek samo en dan svetovna novost »Odvedenje v aeroplanu«. Ameriška senzacija; zasledovanje aeroplana z ekspresnim vlakom. Ta film, katerega stroški so znašali nad 100.000 kron, si bo vsako želel ogledati. V soboto senzacija Nordisk družbe za filme »Ako umrje ljubezen«. Drugi teden »Izdajalka« za Asto Nielsonovo. Od sobote naprej trajajo večerne predstave ob delavnikih: od 7. do 8 1/2, od 8 1/2, od 10., ob nedeljah in praznikih: od 6. do 7 1/2, od 7 1/2, od 9., od 9. do 10 1/2, torej trajajo večerne predstave po poldrugo uro. — Cene kakor doslej.

— **Umrli so v Ljubljani:** Josip Ham, mesar, 47 let; Jurij Cotman, premikač na železnici, 32 let, Avgust Bogataj, hlapec, 31 let, Ivan Hrovat, tvorniški delavec, 78 let, Josip Stalzer, delavec, 69 let, Ljudmila Šegula, delavka, 30 let, — vseh pet v deželni bolnici.

— **Vojaški konj v čevljarnici.** Včeraj popoldne je pridiral po Knašljevi ulici vojaški konjček v takem diru, da se na vogalu Selenburgove ulice ni mogel obrniti in je brez trkanja obiskal čevljarnico g. Lukasa, kar je čevljarjem napravilo nemalo strahu in presenečenja. Ponjnyu pa »štaleca« očitno ni bila po godu in je neumljeno razbijal s kopiti po stolu in mizah ter napravil g. Lukasu občutno škodo, ljudem pa obilo veselja. Slednjič se je vendarle posrečilo, da so gosta odpeljali tja, odkoder je prišel.

— **Igra s pištolo.** Dne 23. t. m. je šlo iz Šmartna več učencev proti bližnji vasi, med njimi 12 letni Dominik Smole. Smole je ustretil med potoma iz pištole in zadel 13 letno učenko Vincencijo Dečmanovo v glavo. Naboj je pre-

dril dežnik in obtičal v glavi, odkoder ga je odstranil okrožni zdravnik.

— **Jesenice.** Delavci imajo res nešteto neprijateljev. To se pokaže posebno takrat, kadar se na noge postavijo s tem, da si začno sami gospodariti. Dokler delavci nosimo svojo težko prisluženo grošo raznim kramarjem, do tlej smo vse časti vredni! Ko pa se to neha, smo seveda ničvredneži itd. Na Jesenicah smo ustanovili prodajalno »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«; — sprva so nas pomislevali, češ: kaj boste revčki, vi delavci? No, s časom so se karte preobrile. Iz pomilovanja je nastalo obrekovanje! Obrekujejo našo prodajalno, kakor pač znajo obrekovalci! »Da bomo šli v nič« — »da bomo falirali« itd. Oj, gospodje preskrbni, le pometajte rajši pred svojim pragom! Mi si bomo že gospodarili po naše najboljši vesti. Dosedanji uspehi nam kažejo pravo pot. Za l. 1911. smo razdelili že 16.000 K dividende. Kdaj je kakšen kramar kaj dal? Torej — le tiho bodite vsi tisti, ki imate dovolj masla na glavi. Vi delavci pa — čvrsto na delo za naš konsum, za našo zadružno idejo!

— **Iz Tržiča.** Gosp. Končar je sicer v javnosti potom naše »Zarje« preklical laži, ki jih je trosil o naši progajalni »Konz. društva za Ljubljano in okolico«. Seveda na tihem pa možakar še vedno ruje. Z njim istotako njegovi ožji prijatelji klerikalci. Begajo ljudi, namesto da biz ozirom na svoje zafurano gospodarstvo lepo molčali. Naši člani so dobili že letos nad 400 K dividende. — V Tržiču se nam delavcem slabo godi; glavno krivico nosijo pač klerikalci, ki delavce za nos vodijo, ki s svojo »sveto politiko« razdvajajo trpine. Kaj jim mar delavska beda? Glavna je njih politična moč. Kdaj bo v tem oziru bolje, kdaj bodo delavci izpregledali svoje klerikalne demagoge? Glejte — Nemčijo? 4 in četrt milijona delavcev je z volilnim listkom pokazalo, kje je delavska stranka!! Tržičani! Sledimo jim — saj za delavce ni drugod zaslonbe kakor v socialni demokraciji.

— **Požar.** V Št. Mihaelu pri Postojni je pred kratkim pričelo goreti pri posestnici Mariji Kanobljavi. Ogenj je nastal zategadelj, ker se je bilo vnelo seno ob dimniku. Ogenj je upepelil hišo in povzročil 6000 kron škodo, ker je zgorelo tudi 300 meterskih stotov sena. Posestnica je zavarovana samo za 2800 kron.

— **Smrten padeč.** Blizu Suhorja na Dolenjskem so se splašili Ivanu Blatniku iz Hriba pri Žužemberku konji. Blatnik je padel tako nesrečno z voza, da si je razbil črepinjo. Bil je takoj mrtev.

— **Tatvina pri mrliču.** V Zadvoru je strazilo 23. t. m. več ondotnih posestnikov umrlega domačina. Pri tem je ukradel tat posestn. Mehletu iz žepa robec, v katerem je bilo zavitih 138 kron. Mehle je kmalu opazil tatvino. Tatu so takoj izsledili in je Mehle dobil svoj denar skoraj ves nazaj.

Idrija.

— **Nov plačilni pravilnik** veljaven za delavce državnih rudnikov in žgalcin v Idriji, Pribramu, St. Joachimsthalu, Rablju, Celju, Kirchbichlu, Brixleggu in Klauenju, je c. k. rudniško ravateljstvo razglasilo danes. Veljaven je ta pravilnik od 1. januarja 1912 naprej za vse stalne delavce imenovanih rudnikov. Temeljne plače (normalne dneve) za odrasle rudniške delavce, izvzemši pensioniste in druge kvalificirane delavce, se stopnjujejo od 2 K 60 do 3 K 60. Stopinj je 9 in se zvišuje vsaka stopnja za 10 v dne na dan. Za profesije, in druge kvalificirane delavce pa se zvišuje vsaka stopnja za 20 odnosno 30 vin. dne na dan, tako da ima delavec po tem plačilnem pravilniku najmanj 2 K 90 največ pa 4 K 70 dnevne plače. Za odrasle delavke se stopnjuje plača od 1 K 80 do 3 K. Za mladostne delavce pa od 1 K 50 do 2 K 40. Povišanje iz ene v drugo plačilno stopnjo se ima vršiti po obeh plačilnikih avtomatično po preteku vsakih treh let. Upravam državnih rudnikov in žgalcin je prepuščeno, kjer je le mogoče pogodbeno delo uvesti, pri čemer je pogodbeno ceno na podlagi temeljnih plač že naprej dognati in določiti; zaslužek ni pri tem podvržen nikakršni omejitvi. Ako delavci z različno visokimi temeljnimi plačami skupaj v oddelku po pogodbi delajo, tedaj naj se pogodba izvede in določi po temeljni plači v najvišji plačilni stopnji stoječega delavca istega oddelka. Za nedeljska dela se dovolijo doklade, katere naj se s 50 odstotki normalne dneve izmerijo. Dodatni štihi (sojšna), ki se smejo opravljati le v izrednih slučajih, kjer gre za varstvo življenja in imetja, torej po silnih slučajih, se plačajo po dogovoru. V delo se bodo sprejemali v prvi vrsti domači rudniški sinovi, ki so polne telesne zmoglosti in vstrežajo predpisanim zahtevam. S časom uveljave tega plačilnega pravilnika stopijo iz veljave vsa dosedaj veljavna pravila in vse doklade k normalnim dninam in pogodbam zaslužkom. Ta o pravilnik smo z ozirom na obširnost vsebine v »Zarji« le v glavnem priobčili, doslovno bo objavljen v »Rudarju«. Da bo naše delavstvo še bolj natančno in čisto na jasnem, sklicuje naša podružnica Unije rudarjev za nedeljo 4. svečana ob 9. dopoldne javen shod, kjer se podrobno pomenimo o novem pravilniku. Dolžnost delavstva je le, da se do zadnjega vse zbere pri »Črnem orlu« v pivarni.

— **Veliko ljudsko veselico** priredi socialistično društvo »Naprej« v nedeljo dne 4. svečana 1912 v pivarni pri »Črnem orlu.« Igrali se bosta dve burki v enem dejanju in sicer: »Mesalina« in »Eno uro doktor«. Začetek bo točno ob pol 8. zvečer. Vstopnina 30 vin. za osebo. Ker je čisti dobiček v zmislu sklepa naših organizacij namenjen za nabavo novega igralnega odra, se pričakuje obilna udeležba. Veselica bo naznanjena z natančnim sporedom s plakati.

— **Naši delavci bodo sedaj,** ko pride novi plačilni pravilnik v veljavo, na boljšem kakor uradniki nekaterih činovnih razredov. Zginila bo nesramna nehvaležnost in pisarjenje o ubogih idrijskih delavcih in proletarcih. Tako in podobno kvasi »Naša moč«. Koliko delavcev bo na boljšem kot uradniki, bomo konstatirali v

nedeljo na shodu; da bi nam to kdo hotel dokazati, bi mu bili res hvaležni. Upamo, da znani nam možakar ostane pri tem, da bo dokazal, kar piše.

Štajersko.

— **Trbovlje.** V četrtek dne 1. februarja se vrši ob pol 7. zvečer v »Delavskem domu« zelo važna diskusija. Rudarji, pridite v čim večjem številu!

— **Smrt rudarja.** V trboveljskem rudniku je padel rudar Franc Kranjc 30 metrov globoko v rov obenem z vozičem. Razbil si je lobanjo in je bil takoj mrtev.

— **Goriška deželna konferenca.** Kakor nam brzojavljajo iz Gorice, se je deželna konferenca, ki je bila napovedana za petek, 2. februarja, odgodila in bo v nedeljo, dne 4. februarja t. l.

Goriško.

— **Papeška socialna reforma.** Prvotno na Svečnico sklicana deželna konferenca se je preložila na nedeljo 4. februarja. Knez nadškofijski ordinarij je razglasil ferman, da stopi v goriški škofiji zloglasni odlok »Supremi discipline« z dne 11. julija 1911. v veljavo. V smislu tega odloka bodo v goriški škofiji odpravljani sledeči prazniki: Svečnica dne 2. februarja, praznik Marijinega oznanjenja dne 25. marca, rojstvo Marije Device dne 8. septembra, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, praznik sv. Štefana o božiču in praznik sv. Jožefa dne 19. marca, (ki je prestavljen na prvo nedeljo po 19. marcu); ostali prazniki ostanejo kakor doslej v veljavi. — Papež je pognal delavce na Svečnico na kapitalistično tlako. Ker bi bilo mnogo naših delegatov na ta dan zadržanih, je kazalo preložiti konferenco na nedeljo 4. februarja.

Občni zbor podružnice zidarjev v Trstu.

V petek 26. t. m. je bil ob veliki udeležbi članov redni občni zbor podružnice zidarjev v Trstu. Pri otvoritvi občnega zbora se je predsednik v toplih besedah spominjal v tem letu umrlih članov. Nato je podal tajnik podružnice sodr. Lorencon sledeče poročilo: Leta 1911. je imel odbor podružnice 48 sej. Priredili smo v mestu in okolici 82 shodov. Ustanovili smo zbor zaupnikov s posameznih stavb in komisijo, ki ima nalogo po stavbah kontrolirati, ako so zidarji organizirani ali ne. Tega leta smo imeli več stavk na posameznih stavbah za povišanje plač, pri katerih smo dosegli od 2—5 vinarjev na uro več plače. Imeli smo več stavk zaradi tega, ker so bili naši zaupniki iz dela odpušteni. Borili smo se proti akordnemu delu, ki so ga gospodarji vsiljevali delavcem. Prisilili smo gospodarje, da so plačevali po 20 odstotkov več za izredne delovne ure in da upoštevajo delovno pogodbo, o kateri niso hoteli ničesar slišati. Vsi ti naši boji so imeli popoln uspeh. Danes lahko trdimo, da se delovna pogodba natančno upošteva, in to po zaslugi naše močne organizacije. Priredili smo več društvenih veselice in razvili društveno zastavo. Nadalje smo priredili dvoje predavanj, eno slovensko in eno italijansko. Kupili smo 200 listkov za predavanje »Ljudskega odra« in jih brezplačno razdelili med člane. Ustanovili smo bolniški fond, iz katerega smo dali bolnim članom 972 K 12 v podpore. Število članov je naraslo od 180 na 3000, od teh je 2000 rednih. To je naše poročilo. Mislimo, da smo storili vse, kar je bilo mogoče. Nato se je prečitalo sledeče blagajniško poročilo:

Dohodki:
Prebitek v blagajni 31-12-1910 112 K 67 v. 2633 pristopnin po 1 K 2.633 K. 50402 tedenskih prispevkov po 40 vin. 20.160 K 80 v. 2452 tedenskih prispevkov po 30 vin. 735 K 60 v. 173 brezposelnih prispevkov po 20 vin. 34 K 60 v. 27 duplikatov po 60 vin. 16 K 20 v. 356 glob (mult) po 1 K 356 K. Podružnica štukaterjev darovala 111 K 94 v. Obresti v hranilnici naloženega denarja 33 K 75 v. Razni dohodki 31 K 70 v. Skupaj 24.226 K 26 v.

Izdatki:
Zvezi poslano 17.287 K 64 v. Prispevek deželnemu tajništvu 1.896 K 54 v. Prispevek »Zarji« 100 K. Prispevek »Lavoratorju« 100 K. Prispevek strokovni komisiji 50 K. Agitacija 415 K 66 v. Bolniška podpora 907 K 12 v. Upravni stroški 384 K 54 v. Stanarina 274 K 80 v. Tiskovine 65 K 60 v. 100 akcij za novi Delavski dom 1000 K. Poštovina in brzojavi 28 K 19 v. Prebitek v blagajni 31-12-1911 1.714 K 26 v. Skupaj 24.226 K 26 v.

Blagajniško poročilo lokalnega fonda:

Dohodki:
Prebitek v blagajni 31. 12. 1910 77 K 14 v. 4948 zimskih prispevkov po 20 vin. 989 K 60 v. Čisti dobiček društvenih veselice 254 K 23 v. Nabiralne pole za društveno zastavo 160 K 20 v. Nabiralne pole za stavko zidarjev v Pulju 718 K 31 v. Za prodane italijanske koledarje 38 K. Razni drugi dohodki 40 K 02 v. Skupaj 2.277 K 50 v.

Izdatki:

Poslano stavkinemu odboru v Pulj 705 K 31 v. 10 akcij za novi Delavski dom 100 K. Bolniška podpora 65 K. Za godbo na prvega maja 78 K. Za vence trem umrlim članom 64 K. Za italijanske koledarje 50 K. Za društveno zastavo 30 K 14 v. Za tisk članskih izkaznic 50 K. Za agitacijo in upravo 53 K 78 v. Prebitek v blagajni 31. 12. 1911 1.081 K 27 v. Skupaj 2.277 K 50 v.

Premoženje podružnice:
Prebitek v blagajni - podružnice 1.714 K 17 v. Prebitek v blagajni lokalnega fonda 1.081 K 27 v. 110 akcij za novi Delavski dom 1.100 K. Skupaj 3.895 K 44 v.

Poročilo odbora in blagajniško poročilo je občni zbor soglasno odobril.

Sodrug Menegheti je poročal v imenu volilnega odbora: glasovalo je 436 članov, od teh je bilo oddanih 392 glasov za člane, ki so bili

predlagani od volilnega odbora. 15 je bilo mešanih in 29 praznih. Izvoljen je sedeči odbor: predsednik: Sigon Mihael; I. podpredsednik: Lizardo Pavel; II. podpredsednik: Lukešič Alojz; I. tajnik: Lorenzon Ivan; II. tajnik: Laurenčič Anton; I. blagajnik: Cok Ivan od Martina; II. blagajnik: Gregorič Ivan; knjižničar: Tomašini Anton; odborniki: Rovere Umberto; Cok Karel Slana, Gombač Ivan, Benčič Ivan; namestniki: Bisiak Josip, Krassovich Mihael, Persoglia Ivan; nadzorniki: Vecchiet Ivan, Argenti Angel, Kamper Stefan.

Novoizvoljeni predsednik sodr. Sigon je bil sprejet z velikim aplavzom; kar kaže, kako veliko zaupanje vživa naš stari bojevnik med tržaškimi zidarji.

Sigon se je zahvalil v svojem in v imenu novega odbora za izkazano zaupanje ter obljubil, da bode storil vse, kar bo v njegovi moči za prosep organizacije.

Pri raznoterostih se je oglasil za besedo sodr. Petejan, ki je naznanil, da bo v prvi polovici februarja izdelana nova, delovna pogodba, ki bo predložena zidarjem v odobritev. Priporoča zidarjem, da naj z neumorno agitacijo spravijo do tistega časa v organizacijo vse tiste, ki še niso organizirani, da bode organizacija popolna. Opozarja zidarje, da narodnaki agitirajo okolo zidarjev in jih vabijo v svojo organizacijo, češ da se pripravljajo na krumirstvo, ako bodo socialisti stopili v stranko. Govornik pozivlja navzoče, naj dobro pazijo, kaj govorijo ti izdajalci delavstva, da jih bomo natančno zasledovali pri njih sramotnem delu. Preje je naznanil sodr. Petejan, da se prihodnji mesec organizacija preseli v novi Delavski dom; tam napravimo svojo knjižnico in čitalnico za člane. Nadalje namerava organizacija napraviti vsaj pevski zbor. Meseca junija tega leta poteče 10 let, odkar je bila ustanovljena naša podružnica. Ta dan morajo tržaški zidarji obhajati kar najslavnejše. Predlaga da se organiziranje tega slavlja prepusti odboru samemu. Slednjič predlaga v imenu odbora sledeče predloge:

Bolniška podpora.

Fond za bolniško podporo se sestavlja iz zimskih prispevkov, čistega dobička društvenih veselice, iz poviška vstopnin, s članarino za ostalih članov itd.

Pravica do bolniške podpore.

Pravico do bolniške podpore imajo člani, ki so nad štiri mesece organizirani in ki so plačali 12 zimskih tedenskih prispevkov.

Visokost podpor.

Član, ki je nad tri tedne bolan, dobi 5 kron na teden podpore in največ za sedem tednov v enem letu.

Člani, ki zaostanejo s plačevanjem tedenskih prispevkov.

Vsak član, ki zaostane s plačevanjem tedenskih prispevkov nad osem tednov, zgubi vse članske pravice in se mora na novo vpisati in plačati za prvkrat 2, drugič 3, tretjič 4 kro-ne vstopnine in nadalje vsakokrat eno kro-no več.

Blagajnikom podružnic.

Občni zbor naj določi blagajnikom podružnice kot odškodnino za njih trud po en vinar od vsakega članskega tedenskega prispevka.

Vsi ti predlogi so bili soglasno sprejeti. Sodrug Sivic predlaga, naj se da iz lokalnega fonda 100 kron za »Zarjo«, in 100 kron za »Lavoratore«.

Sprejeto enoglasno.

Ker se ni javil nihče za besedo, je predsednik zaključil občni zbor ob viharinih živjoklici na mednarodno delavsko solidarnost.

Trst.

— **Pevska vaja** bo v četrtek točno ob pol 9. zvečer ter so naprošeni vsi pevci, da se je zanesljivo udeležijo. Večja udeležba, temvečji uspeh!

— **Plesne vaje.** Pevski odsek »Ljudskega odra« v Trstu je otvoril plesno šolo v gostilni »Internacional«. Vaje so vsako nedeljo in vsak praznik od 3. popoldne do 8. zvečer. Vstopnina 40 vin.; ženske proste. Ljubitelji plesne zabave se vljudno vabijo na obilen poset.

— **Pevski odsek »Ljudskega odra« v Trstu** priredi v petek dne 2. februarja t. l. ob pol 8. zvečer v prostorih restavracije »Internacional« Via Giovanni Boccaccio št. 25 veliko plesno veselico s programom: 1. Pevske točke. 2. Saloigra »Raztresenca«. 3. Tombola za jančka. 4. Kupleti. 5. Šaljiva pošta. Vstopnina 30 vin. Dame proste.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V četrtek za nepar abonente Ivana Cankarja dramska pesnitev »Lepa Vida«. — V petek popoldne za mladino »Revček Andrejček«. — V soboto prvič H. Baira »Koncert«. — V nedeljo popoldne Jurčič-Govekarjev »Deseti brat«. — Prihodnji torek opera »Rusalka« z gđc. M. Peršlovo, ki je angažirana za prihodnjo sezono v Poznanj (Posen). — Nato takoj »Carlčine amanonke«.

Vestnik organizacij.

Shod kamnosekov, klesarjev itd. v Ljubljani bo v petek na svečnico dopoldne ob 9. zvečer v salonu gostilne »pri Levu«. O meznih pogodbah poroča tajnik klesarske in zidarske organizacije sodrug Jos. Petejan iz Trsta. Dnevni red je posebno važen za tukajšnje tovarise.

Velik plesni venček društva klesarjev in podobarjev v Ljubljani bo v soboto dne 3. februarja 1912 v gostilni gosp. A. Reberšaka (pri Anžoku) v Spodnji Šiški. Prijetna zabava. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 40 vin.

Škofjeloška »Vzajemnost« priredi svoj mesečni sestanek v nedeljo dne 4. februarja ob 3. popoldne v gostilni Otona Guzelja (po domače pri Špelci). Vsi člani naj prinese seboj članske izpise. Od 1. februarja se bodo dobivali društveni znaki pri sodr. Francu Tonji ali pa pri sodr. Juriju Jenkotu.

ZADNJE VESTI.

KHUENOVA POT NA DUNAJ.
Budimpešta, 31. januarja. Koncem tedna se poda ministrski predsednik grof Khuen Hedervary na Dunaj. Smoter potovanja je skupna ministrskega konferenca o mesnem, železniškem in podčastniškem vprašanju.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

ODGODITEV ŠTARSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Gradec, 30. januarja. Pogajanja deželno-zbornskih strank so se razbila. Jutri ali pojutrišnjem dobe poslanci obvestilo, da se deželnozbornsko zasedanje odgodi.

DR. EBENHOCH UMRL.

Dunaj, 30. januarja. Po daljšem bolehanju je danes popoldne umrl bivši minister dr. Alfred Ebenhoch; ob smrtni postelji so bile njegove štiri hčerke in njegov zet dr. Koch.

VOLILNA DOLŽNOST NA SOLNOGRAŠKEM.

Solnograd, 30. januarja. Deželni zbor je po daljši razpravi sprejel zakonski načrt, ki odreja volilno dolžnost za državnozbornske volitve na Solnograškem. Proti predlogi so glasovali samo socialni demokratje.

IZ OGRSKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

Zakon o sodni organizaciji.

Budimpešta, 30. januarja. Zbornica je nadaljevala podrobno razpravo o sodni organizaciji. Debata se je razvnela le pri določbi, da so sodniki, četudi ne zagreše disciplinarnega pregreška premeštljivi iz višjih interesov sodstva. Končno je tudi ta določba obveljala v neizpremenjeni obliki.

Brambne predloge.

Budimpešta, 31. januarja. V ponedeljek pride na vrsto novi brambni zakon. Če se pogajanju vlade in opozicije ne izjave, je pričakovati ostrega boja in računati z razpustom državnega zbora in z novimi volitvami. — Avstrijska vlada namerava predložiti brambne predloge avstrijskemu parlamentu ne glede na njih usodo na Ogrskem. Razprava o brambnih predlogih je postavljena kot druga točka na dnevni red prve seje.

UBEŽNI PRIOR ČENSTOHOVSKEGA SAMOSTANA.

Dunaj, 31. januarja. Prior pavlanskega reda v Čenstohovem, Evzebij Reigmann, ki je bil zadnje čase v samostanu usmiljenih bratov blizu Dunaja, je brez sledu izginil. Popihal jo je preko Bremea v Ameriko, da se izogne sitnemu pričevanju proti menihu Macohu. Pravijo, da je prior sam v tej aferi močno prizadet.

BRUSELSKA SLADKORNA KONFERENCA ODGODENA.

Bruselj, 31. januarja. Bruselska sladkorna konferenca (razpravljajoča o povišanju ruskega sladkornega izvoza in o podaljšanju sladkornega dogovora do 1. 1918.) se je odgodila do prihodnjega četrtka.

ZEDINJENE DRŽAVE SO ZNIZALE CARINO NA JEKLO.

Washington, 31. januarja. Poslanska zbornica je odobrila predlogo, ki znižuje carino od jekla za 50 odstotkov.

BOJI MED DELOM IN KAPITALOM.

Boj portugalskih delavcev.

Lizbona, 31. januarja. Manifest, v katerem so proglasile organizacije stavko, zahteva, da se takoj zopet odpre lokal strokovnih organizacij in da se takoj spuste na svobodo vsi delavci, ki so jih prijeli pri stavkovnih nemirih. Manifest tudi zahteva takojšnji odstop civilnega namestnika v Elvori.

Lizbona, 31. januarja. Promet po ulicah je jako slab. Predvčerajšnjim so zaprli ob mraku večino prodajalcev. Po mestu patrolirajo vojaški oddelki. Včeraj so sicer zopet odprli prodajalne, ali kupčija je jako slaba. Podjetniki nabirajo stavkokaze. Našli so par Judežev, ki so se jim ponudili za stavkokaze. Ko so stavkujoči opazili tramvaje, ki so vozili po ulicah, so jih sprejeli z viharinimi klici. Delavstva se je polastila silna razburjenost in so se navallili na tramvaje. Republikanska vlada je poslala na stavkujoče konjenico, ki je nastopala z golimi sabljami. Stavkokaški sprevedniki tramvajev so streljali na stavkujoče iz revolverjev. Republikanska meščanska vlada se je postavila na stran kapitala in ščiti stavkokaze z vojaštvom. Nemiri se nadaljujejo. Mnogo vojakov se brati s stavkujočimi.

Stavkovni nemiri v Ameriki.

Lawrence, 31. januarja. V zvezi s stavko predilnih delavcev je prišlo včeraj do velikih nemirov. Ena Italijanka je bila ustreljena, mnogo oseb pa ranjenih.

ITALIJANSKO-TURSKA VOJNA.

Proti italijanskemu bombardiranju.

London, 30. januarja. Angleški konzul v Hodejdi se je obrnil na svojo vlado, da odpošlje pred mesto bojno ladjo, ker ga Italijani nameravajo bombardirati.

Ureditev italijanske pomorske policije.

Rim, 31. januarja. Pariški list je poročal, da nameravata italijanska in francoska vlada po sodbi haškega razsodišča skleniti pogodbo, ki bo uravnavala italijansko pomorsko policijo po potrebah pomorske trgovine. Ta vest se potrjuje s pristavkom, da ta pogodba ni v nikakršni zvezi z razsodiščem in da lahko stopi v veljavo še pred njega sodbo.

Razkropljeni Arabci.

Tobruk, 30. januarja. Včeraj zjutraj je prišla streljati na utrbo iz velike daljave skupina Turkov in Arabcev. S strelji iz topov smo jih razkropili. Enako se je zgodilo tudi drugim manjšim četam, ki so napadle zahodne okope.

KITAJSKA REPUBLIKA.

Proti revolucionarjem.

Mukden, 30. januarja. Dva ugledna člana napredne stranke sta včeraj iz političnih razlo-

gov umorila predsednika mestnega sveta. Vsako noč primejo in umore osebe, ki jih imajo na sumu, da so v zvezi z revolucionarji.

Brezkončna pogajanja.

Peking, 31. januarja. V palači so na burnem zborovanju mandžurskih in mongolskih princev zopet pričeli s pogajanjem o odstopu dinastije, ki pa niso privedla do nikakega uspeha. Mirovna pogajanja se nadaljujejo, čeprav se premirje formalno ni obnovilo.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Listnica upravnistva.

J. P. v P. Colo.: Je sedaj do 31. decembra 1911 plačano. — J. Z. v G. O.: Naročen izvod dobite sigurno. — Pozdrav!

== Hiša ==

v sredini mesta se iz proste roke proda. Več se poišče pri gospe Orešič v Ljubljani, Marjane Terezija cesta št. 16.

Želodčni likér

je najboljšo krepčilo želodca!

Blizu in daleč
Vse ga pozna
Kdor ga ima,
ima zdravje doma!

Ljudska kakovost liter K 240.
Kabineta kakovost " " 480.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Prva slov.

zaloga čaja in ruma na debelo

v Ljubljani, Rožna ulica št. 41.

Priporočila: ČAJ v zavitkih, Ciril-Metodovo in mednarodno znamko. Nadalje vse vrste odprto blago; ruski, kitajski in cejlonski čaj, po najnižjih cenah.

--- Vzorce na razpolago! ---

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne služabnike za navadno leto 1912

je izšel te dni. Koledar je izredno praktično sestavljen za vsakogar. Sezite po njem, dokler ne polde.

VSEBINA: Koledar in kalendar. — Centralni sedeži strokovnih organizacij. — Kolkovna lestvica. — Poštni in brzojavni tarif. — Inozemske in domače denarne vrednosti. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebnih dohodnin. — Koliko plačam vojne takse. — Obsežnost Avstro-Ogrske in številno prebivalstva. — Avstr. ustavne vlade. — Socialno-demokratski poslanci v avstrijskem državnem zboru (1911). — Glasovi slov. soc. demokratov pri državnozborni volitvi 1911 (skupaj). — Koliko glasov so dobile posamezne stranke v Avstriji pri državnozbornih volitvah (1907 in 1911). — Politiške in narodnostne skupine v avstr. državnem oru po volitvah (1907 in 1911). — Kako se varujemo kolere. — Kakšno delo opravljajo naši zaupniki. — Kdo neki je železničarjem pomagal. — Priporočljive knjige in knjižice iz domačih založb. — Kultura in žensko gibanje. — Kje so delavci najslabše plačani. — Prof. I. T. Masaryk (slika). — 200 besed tuje in njih pomen. Beležke.

Cena trdo v platno vezanemu izvodu 1 K, po pošti 10 vin. več. — Organizacije dobe primeren popust. — Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani.

skladišče oblek domačega izdelka gospode in dečke. — Velika izbira tu- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Potnik Srečko,

Slomškova ulica št. 27
v Ljubljani

destilacija sadnih vonjav in izdel. naravnih sokov priporočila:

Sadni grog izobno brezalkoholno zgoščavo.
Sadni grog je prijetne vonjave, izbornega okusa.
Sadni grog je gorka zimska pijača.
Sadni grog je vir novih dohodkov za gostilne, kavarne, konsumna društva.
Sadni grog obstoji delno iz naravnih sadnih sokov, delno iz finih vonjav.
Sadni grog je idealna pijača za mladino in odrasle.
Sadni grog se živa pri svatbah, rodbinskih večerih i. t. d.
Sadni grog stane 1 K t. j. 25 porcij K 280, pri večjem odjemu znaten popust.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporočila svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporočila za vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela. — Izdeluje v lastni, najmodernejše opravljeni tovarni na Glincah, strogo po naročilu. Dosedanja dela, ki jih je zadruga izvršila, so jamstvo za vsakogar. Med temi so: vsa mizarstva dela v obrtni šoli in v šoli na Prulah.

Vsa naročila se izvršujejo precizno, solidno in točno.

Občno konzumno društvo v Zagorju

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

naznanja svojim članom, da se bo vršil

redni občni zbor

dne 11. februarja leta 1912. ob 2. popoldan v dvorani gospoda R. Mihelčiča v Zagorju.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za leto 1911.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Poročilo zveznega revizorja.
6. Volitev 3 članov in 1 namestnika v nadzorništvo.
7. Vprašanja in interpelacije.

Vstop je dovoljen samo članom.

Zagorje, dne 29. januarja 1912.

Za nadzorništvo:

Anton Ule,
zapisnikar.

Ivan Wallend,
načelnik.